

Александар М. Новаковић

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за србистику
aleksandar.novakovic@filfak.ni.ac.rs

УДК 37.091.64:811.163.41'243
<https://doi.org/10.18485/slavistika.2023.27.2.22>
прегледни рад
примљен 26. 9. 2023.
прихваћен за штампу 22. новембра 2023.

Ксенија А. Стаменковић

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за србистику
k.stamenkovic-19417@filfak.ni.ac.rs

ДОПРИНОС ЗБОРНИКА *МЕЂУНАРОДНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ* РАЗВОЈУ МЕТОДИКЕ НАСТАВЕ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА

У раду се анализира допринос зборника *Научни састанак слависта у Вукове дане* развоју методике наставе српског као страног језика, са циљем стварања јасније слике о објављеним радовима, областима проучавања и ауторима који су јој у својим истраживањима посветили посебну пажњу. Коришћена је метода теоријске анализе са техником анализе садржаја. Грађу за истраживање чинили су објављени зборници радова у периоду од 1971. до 2023. године. Анализа резултата истраживања показала је да је зборник имао важну улогу у процесу конституисања методике наставе српског као страног језика, али и њених поддисциплина – методике наставе српског као нематерњег и методике наставе српског као завичајног језика. У објављеним радовима отворен је велики број важних и практичних тема у вези са: 1. општематодичким питањима наставе српског као страног (нематерњег и завичајног) језика, 2. статусом србистике и лектората на иностраним универзитетима, 3. изазовима у усвајању и подучавању нашег језика и 4. карактеристикама онлајн-наставе.

Кључне речи: славистика, србистика, методика наставе српског као страног језика, Међународни славистички центар, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, зборник радова.

The paper analyzes the contribution of the Proceedings from *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* to the development of the methodology of teaching Serbian as a foreign language. The aim is to create a clearer picture of the published works, areas of study and authors who paid special attention to it in their research. We used the method of theoretical analysis with content analysis technique. The material for the research consisted of published papers in the period from 1971 to 2023. The analysis of the research results showed that the publication played an important role in the process of constituting the methodology of teaching Serbian as a foreign language, but also its sub-disciplines – the methodology of teaching Serbian as a non-native tongue and the methodology of teaching Serbian as a heritage language. In the published works, a large number of interesting and practical questions were opened in connection with: 1) general methodological issues of teaching Serbian as a foreign (non-native and heritage) language, 2) the status of Serbian stud-

ies and lecturers at foreign universities, 3) challenges in the adoption and teaching of our language and 4) the specific features of online teaching.

Keywords: Slavic studies, Serbian studies, methodology of teaching Serbian as a foreign language, International Slavic Center, *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, proceedings.

1. Увод

Међународни славистички центар на Филолошком факултету у Београду представља јединствену научну институцију у словенском свету, основану да одржава везе са страним проучаваоцима српског језика, књижевности и културе. Његова мисија је да „на највишем стручном и научном нивоу подржава и унапређује студије српског језика на славистичким катедрама у свету” (Бојовић 2010: 163). Покренут је 1971. године захваљујући заједничком деловању наставника Филолошког факултета у Београду, Филозофског факултета у Новом Саду и Филозофског факултета у Приштини. Анализа архивске документације показује да су се на челу овога центра (у функцији управника или члана управног одбора) налазили истакнути научни посленици: Слободан Марковић, Радмила Пешић, Нада Милошевић Ђорђевић, Злата Бојовић, Богољуб Станковић, Божо Ћорић, Милија Николић, Александар Терзић, Драгана Мршевић-Радовић, Јован Деретић, Гордана Јовановић, Јован Деретић, Бошко Сувајџић, Јелица Јокановић-Михајлов, као и да су у многобројним активностима центра учествовали најзначајнији умови славистике. Делатност Центра, осим проучавања српског језика, књижевности и културе, обухвата и организацију семинара српског језика, међународног научног састанка, али и пружање помоћи лекторатима српског језика на страним универзитетима. Захваљујући брижљивом планирању и реализацији наведених активности, Центар је умногоме допринео популаризацији србистике (и славистике) међу млађим генерацијама. Наиме, многи данашњи универзитетски професори, лингвисти, истраживачи и лектори на (иностраним) универзитетима били су учесници традиционалног семинара и/или научне конференције под називом *Научни састанак слависта у Вукове дане*.

Сваке године од 1. до 20. септембра, почевши од 1971. године, Међународни славистички центар организује Семинар српског језика, књижевности и културе. „Учесници ових скупова су студенти српскохрватског језика, докторанди, асистенти, наставници универзитета, наставници средњих школа, као и они који по својој стручној оријентацији нису филолози, већ историчари, историчари уметности, етнологзи, библиотекари” (Марковић 1974: 304). Рад у оквиру семинара и за потребе семинара резултовао је објављивањем капиталних дела која су имала више издања – уџбеника српског је-

зика за странце Боже Ђорића и лекторских вежбања проистеклих из праксе. Паралелно са семинаром организује се и скуп *Научни састанак слависта у Вукове дане*, који окупља истакнуте слависте из свих наших универзитетских одредишта, као и из великог броја славистичких центара Европе и Америке. Први скуп, посвећен питањима југославистике у свету, отворио је академик Павле Ивић. Том приликом је истакао да, по замисли организатора, наведени научни састанци „треба да буду неформални разговори” у којима ће се „разменити сазнања и искуства”, јер је наука „у наше време веома широка” и не постоји појединац „који би све то могао систематски пратити” (Ивић 1971: 12). Другим речима, сусрети са научницима из других средина потпомажу функционалну размену сазнања и изградњу чврстих пријатељстава, која инспиришу на нове послове. Пракса нам је показала да је од првог састанка, који је, како Ивић истиче, имао експериментални карактер, *Научни скуп слависта у Вукове дане* постао традиционално окупљање искрених зналаца и заљубљеника у српски језик, књижевност и културу. Као резултат преданог рада и сарадње сваке године објављује се истоимена публикација, јединствена у словенском свету, која је, с једне стране „збир монографија, зборника од којих сваки има своју специфичну тему и наслов”, а, с друге стране, и „серијска публикација” са категоријом часописа од националног значаја – М51 (Голубовић 2016: 51–52).

2. Методологија истраживања

2.1. Предмет и циљ истраживања

Неспорна је чињеница да зборник *Међународни састанак слависта у Вукове дане* представља једну од најзначајнијих публикација у области србистике (и славистике). Са традицијом дужом од пола века, више од стотину објављених свезака и неколико хиљада прилога, постао је ризница научних радова најзначајнијих светских лингвиста, слависта и србиста у двадесетом и двадесет првом веку. Њихов континуирани рад омогућио је да се круг тема прошири и усмери „према систематичном проучавању оних појава у српском језику и књижевности које у [дотадашњој] науци нису биле довољно истражене, и то из свих епоха, од средњег века до нашег времена” (Бојовић 2010: 165). На тај начин је зборник постао не само средство научне комуникације већ и место размене искустава и решавања проблема – у погледу наставе, лектората, труда око очувања србистике и сличних питања. Имајући у виду то да је основни циљ Међународног славистичког центра, под чијим окриљем излази, „проучавање наше књижевне културне баштине, као и учење и усавршавање српског језика у иностранству” (МСЦ), у зборнику је објављен већи број радова из области методике наставе српског као страног (нематерњег и завичајног) језика. Међутим, иако методика наставе српског као страног је-

зика постоји као самосвојна дисциплина више од четрдесет година, до сада није реализовано истраживање у коме се сагледава значај који је овај зборник имао по њен (континуирани) развитак. Зато је предмет овога рада анализа доприноса зборника *Научни састанак слависта у Вукове дане* развоју методике наставе српског као страног језика, са циљем стварања јасније слике о објављеним радовима, областима проучавања и ауторима који су јој у својим истраживањима посветили посебну пажњу.

2.2. Задаци истраживања

У складу са одређеним предметом и циљем истраживања формулисали смо следеће истраживачке задатке:

Извршити класификацију радова из области методике наставе српског као страног језика према обрађеним темама.

Сагледати улогу и значај објављених радова по развоју методике наставе српског као страног језика у двадесетом и двадесет првом веку.

2.3. Методе, технике, инструменти и узорак истраживања

У складу са дефинисаним предметом, циљем и постављеним задацима истраживања, користили смо методу теоријске анализе са техником анализе садржаја. Спровели смо детаљна квалитативна истраживања ради утврђивања доприноса зборника *Научни састанак слависта у Вукове дане* развоју методике наставе српског као страног језика. Истраживање је спроведено током септембра 2023. године. Грађу за истраживање чинили су објављени зборници радова у периоду од 1971. до 2023. године (доступни у дигиталној библиотеци и на дигиталном репозиторијуму Филолошког факултета Универзитета у Београду).

3. Анализа резултата истраживања

Анализа резултата истраживања показала нам је да су учесници *Научног састанка слависта у Вукове дане* део пажње усмерили ка важним теоријско-методолошким питањима методике наставе српског као страног (нематерњег и завичајног) језика. Притом, радови из наведене области објављивани су у два наврата: најпре у првом зборнику 1971. године, а затим у континуитету у свескама зборника након 1994. године. Имајући у виду да се радови и реферати сваке године окупљају око одговарајућег тематског круга (Вук Караџић, Петар Петровић Његош и сл.), лингвисти и истраживачи показали су разноврсност и креативност у избору садржаја својих радова. Осим општих питања српског језика, књижевности и културе, истраживачи су се у области методике наставе српског као страног и њених поддисциплина (методи-

ке наставе српског као нематерњег и српског као завичајног језика) бавили (у преко педесет радова): 1. општим питањима методике наставе српског као страног језика, 2. статусом србистике и лектората на иностраним универзитетима, 3. изазовима у усвајању и подучавању српског језика као страног (нематерњег и завичајног) и 4. карактеристикама онлајн-наставе.

3.1. Општа питања методике наставе српског као страног језика

Пратећи развојну линију методике наставе српског као страног језика, можемо запазити повећање интересовања лингвиста, научника и истраживача након одржавања два округла стола и отварања Центра за српски као страни језик при Филолошком факултету у Београду средином деведесетих година. Анализирајући садржај зборника са научног скупа, приметили смо да је током две хиљадитих година повећан број радова у којима се аутори баве важним општематодичким темама у настави српског као страног језика. Тако Богољуб Станковић у раду „Једно виђење актуелних организационих и методичких питања изучавања српског као страног језика” (2002) сагледава: 1. могућности институционализованог изучавања и проучавања српског као страног језика, 2. врсте научних и стручних окупљања, 3. организацију србиста на међународном нивоу, 4. питање издавања уџбеника и приручника и 5. принципе у организацији и методици изучавања српског језика као страног. Последњем питању аутор посебну пажњу посвећује у раду „О принципима у организацији и методици изучавања српског језика као инсловенског и страног” (2003), издвајајући чак дванаест принципа, међусобно повезаних и неизоставних на било ком часу српског као страног језика. Исту линију размишљања о општематодичким питањима српског као страног језика задржавају и: Аделаида Смољска, Весна Крајишник, Небојша Маринковић и Ксенија Кончаревић. Весна Крајишник и Небојша Маринковић у раду „О активностима Центра за српски језик као страни на Филолошком факултету у Београду” (2002) упознају читаоце са историјским развојем и функционисањем најстаријег центра за изучавање српског као страног језика. Рад у Центру са већим бројем ученика омогућио је Небојши Маринковићу да, са методичког становишта, сагледа: 1. важност развоја комуникативне компетенције код ученика – „О могућностима стицања комуникативне компетенције пре граматичке компетенције” (2003), 2. функционалност различитих метода и приступа у пракси – „О начинима дефинисања појмова из глотодидактике” (2003), „О одређивању садржаја неких појмова из глотодидактике” (2004), „Метода или приступ, методе или приступи: појмовни и термилошки аспекти проблема” (2005) и 3. улогу граматике у формирању комуникативне компетенције – „Утицај граматике на дефинисање компетенције” (2007). У вези са наведеним питањима, Аделаида Смољска у раду „Уло-

га текстова у изучавању српског језика као страног” (2002) и Оливера Дурбаба у раду „Новински текстови у настави српског језика као страног” указују на важност текстова у изучавању страног језика, њихов квалитет у уџбеницима, приручницима и додатном дидактичком материјалу за учење српског језика, издвајајући добре и лоше стране њихове примене у пракси. Задржавајући исту мисаону нит, Ксенија Кончаревић у радовима „Конфронтациона лингвокултурологија и нова парадигма наставе српског језика као страног” (2003), „Конфронтирање у високошколској настави граматике српског језика као страног” (2004) и „Презентација српске културе у уџбеницима српског језика као страног – теоријски оквир и конструкцијска решења” (2005) указује на важност и културолошке компетенције за сврсисходно учење и несметано коришћење језика. У вези са питањем квалитета и функционалности наставних материјала Ирина Иванова и Душанка Звекић-Душановић сагледавају место речника у настави српског као страног – „Речници у настави српског језика као страног на МГУ” (2018), односно у настави српског као нематерњег – „Речници у настави српског као нематерњег језика” (2018).

3.2. Статус србистике и лектората на иностраним универзитетима

Анализа садржаја свезака зборника са научног скупа показала нам је да велики број аутора у својим радовима проучава питање положаја србистике и лектората на иностраним универзитетима. Тако већ у првој свесци зборника (1971), која је тематски била посвећена проучавању југославистике, чак пет аутора се бави питањем статуса српског језика на европским и америчким универзитетима. Петер Бранг у раду „О истраживањима југословенске културе на швајцарским универзитетима” (1971) указује на почетке славистике у Швајцарској, стављајући у први план лингвисте који су се бавили проблемима српског језика и правне историје југословенских народа: Александар Васиљевић Соловјев, Ернест Дикеман, Јасмина Шакић. У истом маниру то чине Герхард Невекловски (Gerhard Neweklowski) у раду „О стању југославистике у Бечу” (1971), Миле Томићи (Mile Tomić) у раду „О стању југославистике у СР Румунији” (1971), Едвард Станкијевич (Edward Stankiewicz) у раду „Јужнословенске студије у Сједињеним Америчким Државама” (1971) и Моника Патриц (Monika Patridge) у раду „Проучавање југославистике на универзитетима у Великој Британији” (1971). Сви наведени аутори указују на традицију подучавања српскохрватског језика, значајне професоре и места у којима се наш језик могао учити. Овој теми су се истраживачи у зборнику *Научни састанак слависта у Вукове дане* вратили након двадесет и четири године, када су објављена четири рада: „Статус сербокроатистике на универзитету у Хамбургу” (1996) Олге Елермејер Животић (Olga Ellermeier Životić), „Извештај о настави српског језика на универзитету у Одеси” (1996)

Аделаиде Смољске, „Бугарска сербокroatистика” (1996) Лили Лашкове и „Српски језик у дијаспори” (1996) Мирјане Бурзан. У њима се аутори баве положајем и историјским развитком славистике, местом и делатношћу лектората за српски језик и, нажалост, економским (не)приликама њиховог функционисања. У вези са последњим питањем, већ наредне године глас подиже Ценка Иванова у раду „О наставном процесу на српском језику на страним универзитетима” (1997), указујући на потребу пружања конкретне методолошке помоћи у наставном процесу. Идентично мишљење имају и Јоанис Пападрианос у раду „Седам деценија србистике у Грчкој (1926–1996)” (1997) и Дарина Дончева у раду „Статус србистике на Универзитету у Пловдиву” (1997). Анализа нам је показала да од овог годишта аутори почињу указивати на тешкоће у функционисању катедри и лектората за српски језик, које су, с једне стране, финансијске природе (недостатак економске сигурности), а, с друге стране, методолошке природе (недостатак квалитетног наставног материјала). Такву праксу, сасвим природно и логично, задржавају Валентина Зенчук „Садржај и организација курса за нову српску специјализацију на московском универзитету *Ломоносов*” (2002), Вероника Јармак (Вероника Јармак) у раду „Нови аспекти наставе српског језика као страног за Украјинце и Русе” (2002), Татјана Дункова у раду „Настава српског језика у Бугарској” (2002), Владислав Лубаш (Wladislaw Lubas) у раду „Настава српског језика у Пољској – некад и сад” (2005), Војкан Стојичић у раду „Српски језик као страни у Републици Грчкој – изазови и перспективе” (2018), Александар Стефановић у раду „Настава српског језика на даљину на Сорбони” (2022), Маја Ђукановић у раду „Настава српског језика и културе у Словенији” (2022), Драгана Грбић у раду „Српски језик, књижевност и култура *између Истока и Запада* на универзитетима у Савезној Републици Немачкој (Институт за славистику, Универзитет у Келну, Семинар за славистику Мартин Лутер, Универзитет Хале-Витенберг)” (2022) и Оливера Дурбаба у раду „Српски језик на универзитетима немачког говорног подручја” (2022). Притом, истраживачи наглашавају промене у функционисању лектората проузроковане друштвено-политичким дешавањима током деведесетих година прошлог века и борбама аутентичног српског језика са политички дизајнираним језицима.

3.3. Изазови у усвајању и подучавању српског језика као страног (нематерњег и завичајног)

Свакодневни рад у настави српског као страног (нематерњег и завичајног) језика утицао је да се у анализираним зборницима објави већи број радова који се баве конкретним питањима усвајања нашег језика. Све радове бисмо могли поделити у две велике групе: 1. важна питања у подучавању граматичких и лексичких садржаја и 2. грешке у учењу српског језика. У окви-

ру прве класификационе групе учојавамо настојања истраживача и наставника-практичара да осветле природу српског језика из перспективе својих ученика-странаца. Као најважнија питања обрађују се: 1. предлошко-падежне конструкције у српском (као страном) језику – Весна Крајишник „Конкурентна употреба приједлошко-падежних конструкција са значењем мјеста у српском језику као страном” (2000); Биљана Голубовић „Психолингвистички приступ деклинационом систему у настави српског као страног језика” (2008), 2. усвајање лексике из одговарајућих тематских кругова – Весна Крајишник „Лексика са значењем породичних односа у српском језику као страном” (2003), Ксенија Кончаревић „Нека питања презентације лексике у настави српског језика у инословенској средини” (2006), „О једном лингвокултуролошком моделу дескрипције и дидактичке презентације лексике” (2007), „Лингвокултуролошка презентација ономастичке лексике у настави српског језика у инословенској средини” (2008); Душанка Звекић-Душановић „Обичајна лексика у уџбеницима за српски као нематерњи језик” (2010), „Граматичко-лексичке карактеристике текста и степен његове разумљивости у српском језику као нематерњем” (2011); Галина Тјапко (Галина Тяпко) „(Књижевно)језички идиоми у настави српског језика као страног” (2020); Љиљана Бањанин „Разговорни језик у усвајању српског као страног језика” (2020). Питањем грешака у учењу српског језика баве се у својим радовима: Тајјана Дункова „Предлог као врста речи и проблеми учења српског језика код Бугара” (1998), Гордана Иричанин „Типичне интерференцијске грешке у настави страних језика (српског и немачког)” (1999), Слободан Стевић „Постизање природности израза у писаној форми српског језика као страног” (2000) и Александар Урком „Типични проблеми и грешке у подучавању српског као страног језика код мађарских говорника” (2023). У својим радовима истраживачи настоје да опишу граматичке особености српскога језика, укажу на интерференцију матерњег језика ученика и српског као страног језика, али и понуде конкретна решења за редукуцију броја грешака.

3.4. Специфичности онлајн-наставе

Сходно развоју информационо-комуникационих технологија с почетком новог миленијума, дошло је до неминовних промена у образовном систему и, између осталог, у учењу и подучавању страних језика. Наставници српског као страног језика запослени при званичним центрима и у приватним школама препознали су потребу унапређења сопственог рада кроз употребу интернета на својим часовима. Пратећи еволуцију наставе страних језика (пре свих, енглеског, немачког, шпанског, француског), наставници Филолошког факултета у Београду (и Центра за српски као страни језик) Весна Крајишник, Небојша Маринковић и Весна Ломпар међу првима су предузели кон-

кретне активности на унапређењу наставне праксе кроз креирање онлајн-курсева српског као страног језика. У радовима објављеним током 2012. и 2013. године сагледавају место, улогу и значај онлајн-курсева српског као страног језика. Небојша Маринковић у студији „Учење на даљину и усвајање српског као страног језика” (2012) најпре даје кратак опис историје учења језика на даљину уз помоћ савремених информационо-комуникационих технологија, представљајући најзначајније пројекте и методе који се користе у савременој плотодидактици кроз електронске медије. Наведеним питањем аутор се бави у раду „Нова терминологија у дидактици српског језика као страног” (2013), у коме представља најважније термине који се могу употребити при увођењу онлајн-наставе српског као страног језика на домаћим универзитетима. Задржавајући исту мисаону нит, Весна Крајишник и Весна Ломпар у раду „Концепција онлајн-курса српског као страног језика” (2012) представљају концепцију првог курса за учење српског језика на даљину путем платформе *Мудл*. Приказујући садржај курса на нивоу А1 за одрасле ученике, поменуте ауторке сагледавају битне методичке аспекте овог вида подучавања. И у радовима објављеним у потоњим зборницима са научног скупа ауторке своју пажњу усмеравају ка важним елементима онлајн-курса. Тако у раду „Специфичности вежби у онлајн курсу српског као страног језика” (2013) представљају типове и структуре вежби, наглашавајући предности вежби овога типа у односу на конвенционалне вежбе, какве се срећу у актуелним уџбеницима. Задржавајући фокус на онлајн-курсу српског као страног језика, ауторке у раду „Искуства у онлајн-настави српског као страног језика за ниво А1” (2015), са одговарајуће временске дистанце, сагледавају функционалност гореописаног курса након два циклуса, користећи статистичке податке добијене помоћу вештачке интелигенције инкорпориране у платформу *Мудл*. У вези са овом темом Милица Маринковић у раду „Савремене технологије и онлајн-лекторат у настави српског језика” (2023), на примеру функционисања лектората у Торину, упоређује промене у наставном процесу које су проузроковане развојем савремених информационих технологија.

4. Закључак

На основу прегледа до сада објављених свезака и великог броја научних радова можемо констатовати да зборник *Научни састанак слависта у Вукове дане* има важну улогу у конституисању методике наставе српског као страног језика. У преко педесет објављених радова фундаменталним питањима ове области бавили су се слависти и србисти из српских земаља и иностранства: Богољуб Станковић, Весна Крајишник, Ксенија Кончаревић, Небојша Маринковић, Весна Ломпар, Душанка Звекић-Душановић, Оливера Дурбаба; Аделаида Смољска, Ценка Иванова, Дарина Дончева, Валентина Зенчук,

Тајјана Дункова и др. Многи од побројаних су, захваљујући квалитету својих радова објављених у свескама овог зборника, признати у словенском свету као изврсни познаваоци постулата методике наставе српског као страног језика. Истраживање нам је, такође, показало да су радови наведених аутора допринели, осим популаризацији методике наставе српског као страног језика, развоју њених поддисциплина – методике наставе српског као нематерњег и методике наставе српског као завичајног језика. Заснивајући своја проучавања на реалним наставним ситуацијама и на узорку ученика из иностранства, пограничних подручја и дијаспоре, истраживачи су у објављеним радовима пружили драгоцен извор сазнања о актуелним питањима методике страног језика у XX и XXI веку. Другим речима, отворен је велики број важних и практичних питања у вези са: 1. општеметодичким питањима наставе српског као страног (нематерњег и завичајног) језика, 2. статусом србистике и лектората на иностраним универзитетима, 3. изазовима у усвајању и подучавању нашег језика и 4. карактеристикама онлајн-наставе. Динамика објављивања радова у зборницима пратила је друштвено-политичка дешавања на Балканском полуострву и у Европи, која су директно утицала на промену става према овој научној дисциплини, њено издвајање у самосвојну област и повећање заинтересованости лингвиста за интензивније проучавање наставне праксе. Такође, објављени зборници представљају ризницу науке јединствену у словенском свету, која млађим генерацијама пружа увид у развој славистике, србистике и методике наставе српског као страног (нематерњег и завичајног) језика током деценија деловања Међународног славистичког центра при Филолошком факултету у Београду.

Цитирана литература

- Бојовић, Злата. «Четрдесет година Међународног славистичког центра на Филолошком факултету у Београду». Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор 76, 2010: 163–168.
- [Bojović, Zlata. «Četrdeset godina Međunarodnog slavističkog centra na Filološkom fakultetu u Beogradu». Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor 76, 2010: 163–168]
- Голубовић, Ана. Библиографије из области лингвистике у научној периодици XIX и XX века (докторска дисертација). Београд: Филолошки факултет, 2016.
- [Golubović, Ana. Bibliografije iz oblasti lingvistike u naučnoj periodici XIX i XX veka (doktorska disertacija). Beograd: Filološki fakultet, 2016]
- Ивић, Павле. «Уводна беседа». Научни састанак слависта у Вукове дане 1, 1971: 11–13.
- [Ivić, Pavle. «Uvodna beseda». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 1, 1971: 11–13]

Марковић, Слободан. «Рад МСЦ у периоду од 1971. до 1974. године». Научни састанак слависта у Вукове дане 4, 1974: 305–320.

[Marković, Slobodan. «Rad MSC u periodu od 1971. do 1974. godine». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 4, 1974: 305–320]

Извори

Бањанин, Љиљана. «Разговорни језик у усвајању српског језика као страног». Научни састанак слависта у Вукове дане 49/1, 2020: 173–184.

[Banjanin, Ljiljana. «Razgovorni jezik u usvajanju srpskog jezika kao stranog». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 49/1, 2020: 173–184]

Бранг, Петер. «О истраживањима југословенске културе на швајцарским универзитетима». Научни састанак слависта у Вукове дане 1, 1971: 29–30.

[Brang, Peter. «O istraživanjima jugoslovenske kulture na švajcarskim univerzitetima». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 1, 1971: 29–30]

Бурзан, Мирјана. «Српски језик у дијаспори». Научни састанак слависта у Вукове дане 25/2, 1996: 339–345.

[Burzan, Mirjana. «Srpski jezik u dijaspori». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 25/2, 1996: 339–345]

Голубовић, Биљана. «Психолингвистички приступ деклинационом систему у настави српског као страног језика». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 37/1, 2008: 475–484.

[Golubović, Biljana. «Psiholingvistički pristup deklinacionom sistemu u nastavi srpskog kao stranog jezika». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 37/1, 2008: 475–484]

Грбић, Драгана. «Српски језик, књижевност и култура „између Истока и Запада” на универзитетима у Савезној Републици Немачкој (Институт за славистику, Универзитет у Келну и Семинар за славистику Мартин Лутер, Универзитет Хале–Витенберг)». Научни састанак слависта у Вукове дане 51, 2022: 45–57.

[Grbić, Dragana. «Srpski jezik, književnost i kultura „između Istoka i Zapada” na univerzitetima u Saveznoj Republici Nemačkoj (Institut za slavistiku, Univerzitet u Kelnu i Seminar za slavistiku Martin Luter, Univerzitet Hale–Vitenberg)». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 51, 2022: 45–57]

Дончева, Дарина. «Статус србистике на Универзитету у Пловдиву». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 26/2, 1997: 499–501.

[Dončeva, Darina. «Status srbistike na Univerzitetu u Plovdivu». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 26/2, 1997: 499–501]

Дункова, Тајјана. «Предлог као врста речи и проблеми учења српског језика код Бугара». Научни састанак слависта у Вукове дане 27/2, 1998: 349–356.

[Dunkova, Tatjana. «Predlog kao vrsta reči i problemi učenja srpskog jezika kod Bugara». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 27/2, 1998: 349–356]

- Дункова, Татјана. «Настава српског језика у Бугарској (проблеми и перспективе с обзиром на специфику проучавања два сродна јужнословенска језика)». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 30/1, 2002: 253–261.
- [Dunkova, Tatjana. «Nastava srpskog jezika u Bugarskoj (problemi i perspektive s obzirom na specifiku proučavanja dva srodna južnoslovenska jezika)». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 30/1, 2002: 253–261]
- Дурбаба, Оливера. «Новински текстови у настави српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 32/1, 2004: 271–278.
- [Durbaba, Olivera. «Novinski tekstovi u nastavi srpskog jezika kao stranog». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 32/1, 2004: 271–278]
- Дурбаба, Оливера. «Српски језик на универзитетима немачког говорног подручја». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 51, 2022: 59–72.
- [Durbaba, Olivera. «Srpski jezik na univerzitetima nemačkog govornog područja». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 51, 2022: 59–72]
- Ђукановић, Маја. «Настава српског језика и културе у Словенији». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 51, 2022: 37–44.
- [Đukanović, Maja. «Nastava srpskog jezika i kulture u Sloveniji». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 51, 2022: 37–44]
- Звекић-Душановић, Душанка. «Граматичко–лексичке карактеристике текста и степен његове разумљивости у српском језику као нематерњем». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 40/1, 2011: 439–450.
- [Zvekić-Dušanović, Dušanka. «Gramatičko–leksičke karakteristike teksta i stepen njegove razumljivosti u srpskom jeziku kao nematernjem». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 40/1, 2011: 439–450]
- Звекић-Душановић, Душанка. «Речници у настави српског као нематерњег језика». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 47/1, 2018: 493–499.
- [Zvekić-Dušanović, Dušanka. «Rečnici u nastavi srpskog kao nematernjeg jezika». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 47/1, 2018: 493–499]
- Звекић-Душановић, Душанка. «Обичајна лексика у уџбеницима за српски као нематерњи језик». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 39/1, 2010: 319–330.
- [Zvekić–Dušanović, Dušanka. «Običajna leksika u udžbenicima za srpski kao nematernji jezik». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 39/1, 2010: 319–330]
- Зенчук, Валентина. «Садржај и организација курса за нову српску специјализацију на Московском универзитету „Ломоносов“». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 30/1, 2002: 237–241.
- [Zenčuk, Valentina. «Sadržaj i organizacija kursa za novu srpsku specijalizaciju na Moskovskom univerzitetu „Lomonosov“». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* 30/1, 2002: 237–241]
- Иванова, Ирина. «Речници у настави српског језика као страног на МГУ». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 47/1, 2018: 487–492.

- [Ivanova, Irina. «Rečnici u nastavi srpskog jezika kao stranog na MGU». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 47/1, 2018: 487–492]
- Иванова, Ценка. «О наставном процесу на српском језику на страним универзитетима». Научни састанак слависта у Вукове дане 26/2, 1997: 495–497.
- [Ivanova, Cenka. «O nastavnom procesu na srpskom jeziku na stranim univerzitetima». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 26/2, 1997: 495–497]
- Иричанин, Гордана. «Типичне интерференцијске грешке у настави страних језика (српског и немачког)». *Научни састанак слависта у Вукове дане 28/2, 1999: 227–233.*
- [Iričanin, Gordana. «Tipične interferencijske greške u nastavi stranih jezika (srpskog i nemačkog)». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 28/2, 1999: 227–233]
- Кончаревић, Ксенија. «Конфронтациона лингвокултурологија и нова парадигма наставе српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 31/1, 2003: 229–239.*
- [Končarević, Ksenija. «Konfrontaciona lingvokulturologija i nova paradigma nastave srpskog jezika kao stranog». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 31/1, 2003: 229–239]
- Кончаревић, Ксенија. «Конфронтирање у високошколској настави граматике српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 33/1, 2004: 179–190.*
- [Končarević, Ksenija. «Konfrontiranje u visokoškolskoj nastavi gramatike srpskog jezika kao stranog». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 33/1, 2004: 179–190]
- Кончаревић, Ксенија. «Презентација српске културе у уџбеницима српског језика као страног – теоријски оквир и конструкцијска решења». *Научни састанак слависта у Вукове дане 34/1, 2005: 217–228.*
- [Končarević, Ksenija. «Prezentacija srpske kulture u udžbenicima srpskog jezika kao stranog – teorijski okvir i konstrukcijska rešenja». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 34/1, 2005: 217–228]
- Кончаревић, Ксенија. «Нека питања презентације лексике у настави српског језика у инословенској средини (теоријски оквир и уџбеничка реализација)». *Научни састанак слависта у Вукове дане 35/1, 2006: 395–405.*
- [Končarević, Ksenija. «Neka pitanja prezentacije leksike u nastavi srpskog jezika u inoslovenskoj sredini (teorijski okvir i udžbenička realizacija)». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 35/1, 2006: 395–405]
- Кончаревић, Ксенија. «О једном лингвокултуролошком моделу дескрипције и дидактичке презентације лексике (модел лингвокултуролошког поља у настави лексике српског језика као страног)». *Научни састанак слависта у Вукове дане 36/1, 2007: 439–447.*
- [Končarević, Ksenija. «O jednom lingvokulturološkom modelu deskripcije i didaktičke prezentacije leksike (model lingvokulturološkog polja u nastavi leksike srpskog jezika kao stranog)». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 36/1, 2007: 439–447]

- Кончаревић, Ксенија. «Лингвокултуролошка презентација ономастичке лексике у настави лексике српског језика у инословенској средини». Научни састанак слависта у Вукове дане 37/1, 2008: 441–451.
- [Končarević, Ksenija. «Lingvokulturološka prezentacija onomastičke leksike u nastavi leksike srpskog jezika u inoslovenskoj sredini». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 37/1, 2008: 441–451]
- Крајишник, Весна. «Конкурентна употреба приједлошко–падежних конструкција са значењем мјеста у српском језику као страном». Научни састанак слависта у Вукове дане 29/1, 2000: 327–342.
- [Krajišnik, Vesna. «Konkurentna upotreba prijedloško–padežnih konstrukcija sa značenjem mjesta u srpskom jeziku kao stranom». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 29/1, 2000: 327–342]
- Крајишник, Весна. «Лексика са значењем породичних односа у српском језику као страном». Научни састанак слависта у Вукове дане 31/1, 2003: 275–284.
- [Krajišnik, Vesna. «Leksika sa značenjem porodičnih odnosa u srpskom jeziku kao stranom». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 31/1, 2003: 275–284]
- Крајишник, Весна, Весна Ломпар. «Концепција онлајн курса српског као страног језика». *Научни састанак слависта у Вукове дане 41/3, 2012: 167–176.*
- Krajišnik, Vesna, Vesna Lompar. «Konceptija onlajn kursa srpskog kao stranog jezika». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 41/3, 2012: 167–176]
- Крајишник, Весна, Весна Ломпар. «Специфичности вежби у онлајн курсу српског као страног језика». *Научни састанак слависта у Вукове дане 42/3, 2013:115–123.*
- [Krajišnik, Vesna, Vesna Lompar. «Specifičnosti vežbi u onlajn kursu srpskog kao stranog jezika». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 42/3, 2013:115–123]
- Крајишник, Весна, Небојша Маринковић. «О активностима Центра за српски језик као страни на Филолошком факултету у Београду». Научни састанак слависта у Вукове дане 30/1, 2002: 263–266.
- [Krajišnik, Vesna, Nebojša Marinković. «O aktivnostima Centra za srpski jezik kao strani na Filološkom fakultetu u Beogradu». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 30/1, 2002: 263–266]
- Лашкова, Лили. «Бугарска сербокroatистика». Научни састанак слависта у Вукове дане 25/2, 1996: 481–483.
- [Laškova, Lili. «Bugarska serbokroatistika». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 25/2, 1996: 481–483]
- Маринковић, Милица. «Савремене технологије и онлајн лекторат у настави српског језика». Научни састанак слависта у Вукове дане 52/1, 2023: 365–373.
- [Marinković, Milica. «Savremene tehnologije i onlajn lektorat u nastavi srpskog jezika». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 52/1, 2023: 365–373]

- Маринковић, Небојша. «О могућностима стицања комуникативне компетенције пре граматичке компетенције». Научни састанак слависта у Вукове дане 31/1, 2003: 285–291.
- [Marinković, Nebojša. «O mogućnostima sticanja komunikativne kompetencije pre gramatičke kompetencije». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 31/1, 2003: 285–291]
- Маринковић, Небојша. «О начинима дефинисања појмова из глотодидактике». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 32/3, 2003: 247–254.
- [Marinković, Nebojša. «O načinima definisanja pojmova iz glotodidaktike». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 32/3, 2003: 247–254]
- Маринковић, Небојша. «О одређивању садржаја неких појмова из глотодидактике». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 33/3, 2004: 223–228.
- [Marinković, Nebojša. «O određivanju sadržaja nekih pojmova iz glotodidaktike». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 33/3, 2004: 223–228]
- Маринковић, Небојша. «Метода или приступ, методе и приступи: појмовни и термилошки аспекти проблема». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 34/4, 2005: 297–305.
- [Marinković, Nebojša. «Metoda ili pristup, metode i pristupi: pojmovni i terminološki aspekti problema». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 34/4, 2005: 297–305]
- Маринковић, Небојша. «Утицај граматике на дефинисање компетенције». Научни састанак у Вукове дане 35/3, 2007: 175–185.
- [Marinković, Nebojša. «Uticaj gramatike na definisanje kompetencije». Naučni sastanak u Vukove dane 35/3, 2007: 175–185]
- Маринковић, Небојша. «Учење на даљину и усвајање српског као страног језика». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 41/3, 2012: 177–184.
- [Marinković, Nebojša. «Učenje na daljinu i usvajanje srpskog kao stranog jezika». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 41/3, 2012: 177–184]
- Маринковић, Небојша. «Нова терминологија у дидактици српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане* 42/3, 2013: 153–158.
- [Marinković, Nebojša. «Nova terminologija u didaktici srpskog jezika kao stranog». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 42/3, 2013: 153–158]
- Пападријанос, Јоанис. «Седам деценија србистике у Грчкој: (1926–1996)». Научни састанак слависта у Вукове дане 26/2, 1997: 485–493.
- [Papadrijanos, Joanis. «Sedam decenija srbistike u Grčkoj: (1926–1996)». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 26/2, 1997: 485–493]
- Смољска, Аделаида. «Извештај о настави српског језика на универзитету у Одеси». Научни састанак слависта у Вукове дане 25/2, 1996: 481–483.
- [Smoljska, Adelaida. «Izveštaj o nastavi srpskog jezika na univerzitetu u Odesi». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 25/2, 1996: 481–483]

- Смољска, Аделаида. «Улога текстова у изучавању српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 30/1, 2002*: 231–236.
- [Smoljska, Adelaida. «Uloga tekstova u izučavanju srpskog jezika kao stranog». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 30/1, 2002*: 231–236]
- Станковић, Богољуб. «Једно виђење актуелних организационих и методичких питања изучавања српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 30/1, 2002*: 225–230.
- [Stanković, Bogoljub. «Jedno viđenje aktuelnih organizacionih i metodičkih pitanja izučavanja srpskog jezika kao stranog». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 30/1, 2002*: 225–230]
- Станковић, Богољуб. «О принципима у организацији и методици изучавања српског језика као инословенског и страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 31/1, 2003*: 241–248.
- [Stanković, Bogoljub. «O principima u organizaciji i metodici izučavanja srpskog jezika kao inoslovenskog i stranog». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 31/1, 2003*: 241–248]
- Стевић, Слободан. «Постизање природности израза у писаној форми српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 29/1, 2000*: 261–268.
- [Stević, Slobodan. «Postizanje prirodnosti izraza u pisanoj formi srpskog jezika kao stranog». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 29/1, 2000*: 261–268]
- Стефановић, Александар. «Настава српског језика на даљину на Сорбони». *Научни састанак слависта у Вукове дане 51, 2022*: 29–36.
- [Stefanović, Aleksandar. «Nastava srpskog jezika na daljinu na Sorboni». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 51, 2022*: 29–36]
- Стојичић, Војкан. «Српски језик као страни у Републици Грчкој – изазови и перспективе». *Научни састанак слависта у Вукове дане 48/1, 2018*: 217–228.
- [Stojičić, Vojkan. «Srpski jezik kao strani u Republici Grčkoj – izazovi i perspektive». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 48/1, 2018*: 217–228]
- Тяпко, Галина. «(Књижевно)језички идиоми у настави српског језика као страног». *Научни састанак слависта у Вукове дане 49/1, 2020*: 161–171.
- [Tjarko, Galina. «(Književno)jezički idiomi u nastavi srpskog jezika kao stranog». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 49/1, 2020*: 161–171]
- Урком, Александар. «Типични проблеми и грешке у подучавању српског као страног језика код мађарских говорника». *Научни састанак слависта у Вукове дане 52/1, 2023*: 397–407.
- [Urkom, Aleksandar. «Tipični problemi i greške u podučavanju srpskog kao stranog jezika kod mađarskih govornika». *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 52/1, 2023*: 397–407]

- Ярмак, Вероника. «Нови аспекти наставе српског језика као страног за Украјинце и Русе (Опште напомене. Фонетика. Акцентуација)». Научни састанак слависта у Вукове дане 30/1, 2002: 243–251.
- [Ярмак, Veronika. «Novi aspekti nastave srpskog jezika kao stranog za Ukrajince i Ruse (Opšte napomene. Fonetika. Akcentuacija)». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 30/1, 2002: 243–251]
- Ellermeyer Životić, Olga. «Status serbokroatistike na Univerzitetu u Hamburgu». *Научни састанак слависта у Вукове дане 25/2*, 1996: 475–480.
- Lubas, Wladislaw. «Настава српског језика у Пољској – некад и сад». *Научни састанак слависта у Вукове дане 34/1*, 2005: 207–215.
- [Lubas, Wladislaw. «Nastava srpskog jezika u Poljskoj – nekad i sad». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 34/1, 2005: 207–215]
- Newekłowski, Gerhard. «О стању југославистике у Бечу». Научни састанак слависта у Вукове дане: реферати и саопштења 1, 1971: 25–28.
- [Newekłowski, Gerhard. «O stanju jugoslawistike u Beču». Naučni sastanak slavista u Vukove dane: referati i saopštenja 1, 1971: 25–28]
- Patridge, Monika. «Проучавање југославистике на универзитетима у Великој Британији». Научни састанак слависта у Вукове дане 1, 1971: 81–83.
- [Patridge, Monika. «Proučavanje jugoslawistike na univerzitetima u Velikoj Britaniji». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 1, 1971: 81–83]
- Stankiewicz, Edward. «Јужнословенске студије у Сједињеним Америчким Државама». Научни састанак слависта у Вукове дане 1, 1971: 75–79.
- [Stankiewicz, Edward. «Južnoslovenske studije u Sjedinjenim Američkim Državama». Naučni sastanak slavista u Vukove dane 1, 1971: 75–79]
- Tomici, Mile. «О стању југославистике у СР Румунији». Научни састанак слависта у Вукове дане: реферати и саопштења 1, 1971: 63–66.
- [Tomici, Mile. «O stanju jugoslawistike u SR Rumuniji». Naučni sastanak slavista u Vukove dane: referati i saopštenja 1, 1971: 63–66]

Aleksandar M. Novaković
Ksenija A. Stamenković

CONTRIBUTION OF THE PROCEEDINGS OF *NAUČNI SASTANAK
SLAVISTA U VUKOVE DANE* TO THE DEVELOPMENT
OF TEACHING METHODOLOGY OF SERBIAN AS A FOREIGN
LANGUAGE

Summary

The paper analyzes the contribution of the Proceedings from *Naučni sastanak slavista u Vukove dane* to the development of the methodology of teaching Serbian as a foreign language. The aim is to create a clearer picture of the published works, areas of study and authors who paid special attention to it in their research. We used the method of theoretical analysis with content analysis technique. The material for the research consisted of published papers in the period from 1971 to 2023. The analysis of the research results showed that the publication played an important role in the process of constituting the methodology of teaching Serbian as a foreign language, but also its sub-disciplines – the methodology of teaching Serbian as a non-native tongue and the methodology of teaching Serbian as a heritage language. In the published works, a large number of interesting and practical questions were opened in connection with: 1) general methodological issues of teaching Serbian as a foreign (non-native and heritage) language, 2) the status of Serbian studies and lecturers at foreign universities, 3) challenges in the adoption and teaching of our language and 4) the specific features of online teaching.

Keywords: Slavic studies, Serbian studies, methodology of teaching Serbian as a foreign language, International Slavic Center, *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, Proceedings.